

Landstingsfullmäktige
Landstinget i Värmland

Revisionsberättelse för år 2013

Inledning

Landstingets revisorer har granskat landstingsstyrelsen, patientnämnden, hjälpmedelsnämnden, kost- och servicenämnden samt de tre fullmäktigeberedningarna. I denna revisionsberättelse, som syftar till att ge fullmäktige underlag och vägledning för ansvarsprovningen, redovisar revisorerna sina synpunkter och bedömningar.

Revisorernas arbete

Granskningen har utförts utifrån de förutsättningar som anges i kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, revisorernas reglemente och andra dokument som utgör underlag för god revisionssed. Revisorernas granskningsarbete har utgått från revisorernas granskningsstrategi samt riskbedömning och revisionsplan för 2013. Granskningen har genomförts i den omfattning som bedömts erforderlig för att ge rimlig grund för revisorernas bedömning i ansvarsprovningsfrågan. Kommentarer i årsredovisningen från landstingsstyrelsens ordförande har inte ingått i revisorernas bedömning.

Till revisionsberättelsen en sammanställning över de sakkunnigas revisionsrapporter. Revisionsberättelserna för de finansiella samordningsförbunden och Region Värmland kommer att delges fullmäktige så snart dessa föreligger.

En redovisning av revisorernas förvaltning under 2013 har också bifogats landstingets årsredovisning.

Landstingsstyrelsen

Revisorernas granskningsarbete har under året fokuserat på den interna kontrollen inom landstinget, både avseende verksamhet och ekonomi. Verksamhetsrevisionen har bland annat inriktats mot måluppfyllelse, avvikelshantering, samverkan kring vård, omsorg och stöd för personer med missbruks- och beroendeproblem, styrning och uppföljning av akutsjukvården samt kompetensförsörjning och tillgänglighet inom psykiatrin. Landstingets revisorer har därutöver följt arbetet i landstingsstyrelsen och dess utskott samt beredningar och nämnder.

Mål och måluppfyllelse

Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen. Förvaltningsberättelsen ska enligt lagen om kommunal redovisning, innehålla en utvärdering av om målen för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Finansiella mål

Årsredovisningen för verksamhetsåret visar ett underskott som uppgår till 28 miljoner kronor, vilket är 114 miljoner kronor sämre än budgeterat. Den genomförda balanskravsutredningen för 2013 visar ett överskott om 185 miljoner kronor. I balanskravsutredningen har hänsyn tagits till realisationsvinst på anläggningstillgångar och sänkt diskontoreringsränta (RIPS). De redovisade nettokostnaderna understiger de budgeterade med 97 miljoner kronor. Landstinget har således inte uppfyllt målet om ett överskott på 86 miljoner kronor men målet för nettokostnaderna är uppfyllt.

Landstingsfullmäktige har beslutat om att tillföra pensionsfonden ett belopp på 107 miljoner kronor. Detta mål är uppfyllt. Landstingsfullmäktige har också beslutat att för 2013 frångå målet om ett årligt överskott på minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Ett fåtal av divisionerna eller motsvarande redovisar ett positivt utfall eller ett utfall nära sina budgetramar. Årets granskning har visat att landstingsstyrelsen under 2013 löpande har följt landstingets ekonomiska resultat och fått information om åtgärder inom landstingets verksamheter.

I årsredovisningen för 2013 bedömer landstingsstyrelsen att det krävs ett kontinuerligt arbete för att hålla kostnadsutvecklingen på en jämn nivå som ligger lägre än intäktsutvecklingen, för att på sikt nå målet om ett överskott motsvarande 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Mot bakgrund av flerårsprognosen och det omfattande investeringsbehovet bedömer styrelsen att det krävs verksamhetsförändringar för att uppnå målet. Revisorerna delar styrelsens bedömning och

vill poängtera vikten av en noggrann ekonomisk styrning och uppföljning på alla nivåer i organisationen.

Mål för verksamheten

Landstingsfullmäktige har, i landstingsplanen för år 2013, fastlagt de verksamhetsmål som gäller för perspektiven medborgare, verksamhet, medarbetare och miljö. Landstingsstyrelsen har i årsredovisningen för 2013 redovisat sin bedömning av hur verksamhetsmålen har uppfyllts.

I årsredovisningen redovisas att landstinget inte uppfyller följande styrkortsomål:

- andelen medborgare som upplever tillgängligheten god
- andelen medborgare som anger att de har stort förtroende för vårdcentralerna respektive sjukhusen
- andelen medborgare som anger att de har stort förtroende för hälso- och sjukvården
- andelen medborgare som anger att de har stort förtroende för att hälso- och sjukvården ges på lika villkor
- andelen vårdrelaterade infektioner
- telefontillgänglighet till vårdcentral
- tillgänglighet till läkare på vårdcentraler
- tillgänglighet till besök inom den specialiserade vården
- tillgänglighet till behandling inom den specialiserade vården
- tillgänglighet till första besök inom barn- och ungdomspsykiatri
- tillgänglighet till fördjupad utredning eller behandling inom barn- och ungdomspsykiatri
- kostnader för hyrläkare
- andelen etiska livsmedel

Av årsredovisningen framgår att resultatet för följande mål är oförändrat jämfört med tidigare år:

- andelen medborgare som skattar sin psykiska hälsa som god eller mycket god
- jämförelser av resultaten i medarbetarenkäten
- landstingets sjukfrånvaro
- utsläpp av växthusgaser från landstingets energianvändning
- utsläpp av växthusgaser från tjänsteresor

För följande mål i landstingsplanen redovisas inte någon måluppfyllelse i årsredovisningen:

- andelen barn med övervikt – redovisas endast som jämförelse och inte som ett mål
- andelen patienter som blir tillfrågade om tobaksvanor
- antalet deltagare i rökavvänjning

- läkemedelskostnad per invånare – resultatinformation redovisas i tabell men måluppfyllelse redovisas inte i avsnittet *Redovisning av måluppfyllelse*
- resultaten inom nutrition, fall, trycksår och sömn – resultatinformation redovisas, med undantag för sömn, i verksamhetsperspektivet. Redovisning av måluppfyllelse kommenteras inte. Målet saknas också i avsnittet *Redovisning av måluppfyllelse*.
- ledtider för vårdprocesser – resultatinformation redovisas för cancerdiagnoser i verksamhetsperspektivet. Måluppfyllelse redovisas inte i avsnittet *Redovisning av måluppfyllelse*.

Landstingsstyrelsen redovisar i årsredovisningen att övriga mål är uppfyllda. Resultatet för de allra flesta prioriterade områden och uppdrag för 2013 redovisas integrerat i löpande text, faktarutor m.m. men inte separat i årsredovisningen.

Revisorerna bedömer att resultaten i årsredovisningen endast i begränsad utsträckning är förenliga med de mål som landstingsfullmäktige har beslutat om för styrkortets olika perspektiv. När det gäller den bristande måluppfyllelsen för verksamhetsmålen visar granskningen att styrelsen fått information om måluppfyllelse tertiälvist i delårsrapporter. Styrelsen har under året fått föredragningar som svarar mot vissa mål i landstingsplanen. Däremot har styrelsen inte genomfört löpande uppföljning av måluppfyllelse och åtgärder för att komma tillrätta med bristande måluppfyllelse, som fullt ut svarar mot målen i landstingsplanen. Sådan löpande uppföljning bör införas för att ge bättre förutsättningar för att i tidigt skede kunna vidta åtgärder vid bristande måluppfyllelse. Enligt uppgift kommer sådan uppföljning att utvecklas under 2014.

Målformuleringar och bedömningskriterier

Revisorerna har tidigare framfört att de anser att det finns behov av att förbättra redovisningen av hur landstinget uppfyllt målen för verksamheten. De har också framfört att det finns behov av att se över vissa målformuleringar för att ge möjlighet till tydligare redovisning av måluppfyllelse.

De resultatmått för måluppfyllelse som landstingsstyrelsen beslutat om i uppföljningsplanen för 2013 skiljer sig i relativt stor utsträckning från den mätplan som tillämpats tidigare år. De flesta mål i landstingsplanen går nu att mäta med resultatmått och indikatorer. Tidigare har bedömningar använts för att mäta flera mål.

Revisorerna har granskat underlag till de uppgifter som ligger till grund för bedömning av måluppfyllelse. För de uppgifter som granskats har det funnits underlag som verifierar uppgifterna eller indikerar att uppgifterna är korrekta. Något som försvårar avstämningen är att de system

som innehåller underlag kan förändras retroaktivt och att kvalitetssäkringen av innehållet i vissa system är bristfällig.

Granskningen har visat att det inte fullt ut finns en samstämmighet mellan å ena sidan målen i landstingsplanen och å andra sidan styrelsens uppföljningsplan och det som redovisas i årsredovisningen. Vidare har kriterierna för att mäta måluppfyllelse av sjukfrånvaro för landstingets medarbetare ändrats i årsredovisningen jämfört med landstingsplanen och styrelsens uppföljningsplan. Om målet hade mätts i enlighet med landstingsplanen hade målet inte varit uppfyllt. I årsredovisningen redovisas att resultatet för målet är oförändrat. Avstegen från landstingsplanen har inte beslutats i landstingsfullmäktige. Konsekvensen av ovanstående är att årsredovisningen inte fullt ut innehåller redovisning av måluppfyllelse för de mål som landstingsfullmäktige beslutat om.

När det gäller redovisningen av kvalitet i landstingets verksamheter noterar vi en positiv utveckling genom att vissa index för landstingets utfall i *Öppna jämförelser* redovisas i årsredovisningen.

Revisorerna har påpekat att redovisningen av tillgänglighet i tidigare årsredovisningar varit relativt kortfattad. En synpunkt som revisorerna fört fram är att måluppfyllelsen i vissa fall baseras på enstaka månader eller mättillfällen. I årsredovisningen för 2013 baseras bedömning av måluppfyllelse för tillgänglighet, vårdrelaterade infektioner samt följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler på en viss månad eller enstaka mättillfällen. Med nuvarande redovisning lämnas inte en fullständig bild av årets resultat och det finns risk att redovisningen inte ger en rättvisande bild av läget under året.

Enligt lag (1997:614) om kommunal redovisning ska årsredovisningens förvaltningsberättelse innehålla en översikt av utvecklingen av landstingets verksamhet. I styrelsens uppföljningsplan anges att det för de mått där så är möjligt ska redovisas resultatet de senaste tre åren. I årsredovisningen redovisas endast i begränsad utsträckning hur resultatmått och indikatorer utvecklats de senaste tre åren.

Styrning, uppföljning och intern kontroll

Landstingsstyrelsen ansvarar enligt kommunallagen (1991:900) bland annat för att den interna kontrollen är tillräcklig. I landstingsstyrelsens reglemente anges att det särskilt ankommer på styrelsen att ansvara för den interna kontrollen. Det anges också att det särskilt ankommer på styrelsen att planera, följa upp och utvärdera att verksamheten bedrivs rationellt, effektivt och ekonomiskt enligt uppställda krav.

Revisorerna har tidigare påtalat för styrelsen att det finns behov av att utveckla och förbättra styrning, uppföljning och intern kontroll. Utvecklingsarbeten bedrivs eller planeras inom de flesta av de områden som revisorerna lyft fram. I revisionsberättelsen för 2012 redovisade revisorerna bedömningen att de inte ansåg att styrelsen, trots tidigare

påpekanden från revisionen, fullt ut hade tagit den samordnande roll för den interna kontrollen som anges i lagstiftning och reglemente. Revisorerna konstaterade att det hade skett förbättringar inom systemet för styrning, uppföljning och intern kontroll under 2012 men att det var angeläget att landstingsstyrelsen snarast vidtog åtgärder för att ta sin samordnande roll i arbetet. Revisorerna avsåg att i granskningsarbetet följa styrelsens åtgärder.

Revisorerna noterar att styrelsen under 2013 har beslutat om ett direktiv för internkontroll och uppsikt. Direktivet svarar mot reglementet för landstingsstyrelsen där styrelsens ansvar för styrning, uppföljning och intern kontroll utöver vad som följer av kommunallagen framgår. Enligt direktivet ska riskanalys genomföras och en plan tas fram för styrelsens interna kontroll och uppsikt. Direktivet har inte tillämpats för verksamhetsåret 2013 men styrelsen har genomfört riskanalys på landstingsnivå för 2014 och beslutat om en plan för intern kontroll och uppsikt under 2014.

Annat utvecklingsarbete som revisorerna noterat gäller resultatmätt för att redovisa måluppfyllelse och formerna för fortsatt utveckling av landstingets datalager. Revisorernas bedömning är att det finns behov av fortsatta förbättringar av styrning, uppföljning och intern kontroll. Det finns fortfarande behov av att kommunicera roller och ansvar för chefsfunktioner och ledningsgrupper. Vidare finns behov av att fortsatt utveckla resultatmätt och indikatorer för att följa upp verksamhet och ekonomi på olika ledningsnivåer samt att förbättra strukturen för redovisningen. Kvalitetssäkring och dokumentation av uppgifter som ligger till grund för uppföljning och redovisning till landstingsfullmäktige behöver fortsatt förbättras.

Revisorerna anser sammanfattningsvis att landstingsstyrelsen bör säkerställa fortsatt utveckling av styrning, uppföljning och intern kontroll.

Revisorernas sammanfattande slutsatser

Revisorerna konstaterar att landstingsstyrelsen under verksamhetsåret 2013 inte har nått det av landstingsfullmäktige satta resultatmålet medan målet för budgeterade nettokostnader har uppnåtts. Målet för avsättning till pensionsfonden har uppfyllts.

Revisorerna anser att det är viktigt att landstingsfullmäktige så snart som möjligt återinför ett överskottsmål som tillförsäkrar landstinget en långsiktigt hållbar ekonomi. I årsredovisningen för 2013 bedömer landstingsstyrelsen att det krävs ett kontinuerligt arbete för att hålla kostnadsutvecklingen på en jämn nivå som ligger lägre än intäktsutvecklingen. Revisorerna delar styrelsens bedömning och vill poängtera vikten av en noggrann ekonomisk styrning och uppföljning på alla nivåer i organisationen.

Revisorerna bedömer att resultaten i årsredovisningen endast i begränsad utsträckning är förenliga med de mål som landstingsfullmäktige har beslutat om för styrkortets olika perspektiv.

Revisorerna ska enligt kommunallagen ta ställning i ansvarsfrågan. God revisionsbedömning anger flera olika grunder för ansvarsprövning som kan utgöra grund för att rikta anmärkning eller avstyrka ansvarsfrihet. En av dessa är om landstingsstyrelsen inte tar en samordnande roll i det interna kontrollsystemet. En annan är bristande måluppfyllelse och passivitet från styrelsens sida när det gäller att vidta åtgärder för att efterleva fullmäktiges mål.

Revisorerna bedömer att landstingsstyrelsen vidtagit åtgärder för att på ett tydligare sätt ta den samordnande roll för den interna kontrollen som anges i kommunallagen och reglementet för styrelsen. Revisorerna konstaterar att det har skett förbättringar inom systemet för styrning, uppföljning och intern kontroll under 2013. Det finns dock behov av fortsatt utveckling inom de områden där revisorerna tidigare fört fram synpunkter. Revisorerna anser att det är angeläget att styrelsen säkerställer fortsatt utveckling av styrning, uppföljning och intern kontroll och att direktivet för internkontroll och uppsikt implementeras och följs upp. Revisorerna avser att i det fortsatta granskningsarbetet följa styrelsens åtgärder.

När det gäller den bristande måluppfyllelsen anser revisorerna att styrelsen fått information från tjänstemannaorganisationen som gett underlag för bedömning av behov av åtgärder. Styrelsen har dock inte på ett tydligt sätt tagit ställning till om det finns behov av åtgärder från styrelsens sida eller ytterligare uppföljning i styrelsen. Revisorerna vill peka på vikten av att styrelsen på ett tydligare sätt tar sitt ansvar för att uppfylla fullmäktiges mål.

Landstingets revisorer tillstyrker att landstingsstyrelsen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2013.

Patientnämnden

Landstingets revisorer har följt patientnämndens arbete under 2013, bland annat genom att ta del av protokoll och årsberättelse.

Landstingets revisorer tillstyrker att patientnämnden och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2013.

Hjälpmedelsnämnden

Landstingets revisorer har granskat den med kommunerna gemensamma hjälpmedelsnämnden. Granskningen redovisas i revisionsrapport nr 12-13. Rapporten har delgivits revisorerna i länets kommuner.

Landstingets revisorer tillstyrker att hjälpmedelsnämnden och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2013.

Kost- och servicenämnden

Landstingets revisorer har granskat kost- och servicenämnden som är en gemensam nämnd mellan Landstinget i Värmland, Karlstads kommun, Kils kommun och Kristinehamns kommun. Granskningen redovisas i revisionsrapport nr 13-13. Rapporten har delgivits revisorerna i de berörda kommunerna.

Landstingets revisorer tillstyrker att kost- och servicenämnden och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2013.

Hälso- och sjukvårdsberedningen

Landstingets revisorer har följt hälso- och sjukvårdsberedningens arbete under 2013, bland annat genom att ta del av minnesanteckningar och årssammanställning. Revisorerna bedömer att beredningens arbete legat i linje med fullmäktiges arbetsordning.

Landstingets revisorer tillstyrker att hälso- och sjukvårdsberedningen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2013.

Demokratiberedningen

Landstingets revisorer har följt demokratiberedningens arbete under 2013, bland annat genom att ta del av minnesanteckningar och årssammanställning. Revisorerna bedömer att beredningens arbete legat i linje med fullmäktiges arbetsordning.

Landstingets revisorer tillstyrker att demokratiberedningen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2013.

Framtidsberedningen

Landstingets revisorer har följt framtidsberedningens arbete under 2013, bland annat genom att ta del av minnesanteckningar. Revisorerna bedömer att beredningens arbete legat i linje med fullmäktiges arbetsordning.

Landstingets revisorer tillstyrker att framtidsberedningen och dess förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2013.

Årsredovisningen

Revisorerna har granskat årsredovisningen för Landstinget i Värmland för räkenskapsåret 2013-01-01 – 2013-12-31. Revisorerna bedömer att årsredovisningens finansiella delar i allt väsentligt ger en rättvisande bild av landstingets resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Landstingets revisorer tillstyrker att årsredovisningen för 2013 godkänns av landstingsfullmäktige.

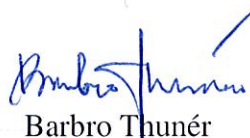
Karlstad den 1 april 2014

Landstingets revisorer

Roland Krantz

Stina Höök

Östen Högman

Barbro Thunér

Björn Johansson

Örjan Ström

Hans Kaijser

Bilaga 1

Förteckning över de sakkunnigas revisionsrapporter avseende år 2013

- 1-13 Granskning av projekthantering inom fastighetsområdet i Landstinget i Värmland
- 2-13 Landstingets ansvar för verksamhet inom Region Värmland
- 3-13 Regionala forskningsrådet kontroll och uppföljning
- 4-13 Delårsrapport 2, 2013 – revisorernas bedömning
- 5-13 Avvikelsehantering – kunskapsåterföring
- 6-13 Granskning av akutsjukvården
- 7-13 Granskning av kompetensförsörjning och tillgänglighet inom psykiatri
- 8-13 Granskning av patientavgifter
- 9-13 Granskning av vård, omsorg och stöd till personer med missbruks- och beroendeproblem
- 10-13 Granskning av bokslut och årsredovisning 2013
- 11-13 Årsredovisning 2013 samt styrning, uppföljning och intern kontroll
- 12-13 Hjälpmedelsnämnden
- 13-13 Kost- och servicenämnden